

РЕЦЕНЗІЯ

професора кафедри соціальної роботи та реабілітації Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктора педагогічних наук, професора **ТВЕРЕЗОВСЬКОЇ Ніни Трохимівни** на дисертацію **У Яньчана** на тему: «**Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР**», подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність та доцільність дисертації. Структурні перетворення у системі вищої освіти КНР спрямовані на поглиблення інтеграції освіти, науки та виробництва, розвиток дуальної форми навчання, а також упровадження гнучких управлінських моделей підготовки майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах. У цих умовах зазначені заклади оперативно реагують на запити ринку праці, коригуючи освітні програми відповідно до вимог Індустрії 4.0. Управління освітнім процесом у таких закладах потребує нових концептуальних підходів до стратегічного планування, забезпечення якості освіти, розвитку партнерства з бізнес-структурами та розширення міжнародної співпраці. Водночас дослідження управлінських практик у вищих політехнічних коледжах КНР має значний потенціал для використання в процесі реформування освітніх систем інших країн, зокрема України.

Актуальність обраної теми дисертації зумовлюється низкою суперечностей, а саме: між зростаючими вимогами інноваційного суспільства до якості вищої професійної освіти та усталеними підходами до управління освітою, котрі не завжди забезпечують необхідний рівень гнучкості, адаптивності й оперативного оновлення змісту професійної підготовки майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР; між активним упровадженням цифрових технологій в управління освітніми процесами та недостатньою готовністю педагогічних і управлінських кадрів до їх ефективного використання, що стримує цифрову трансформацію освіти у вищих політехнічних коледжах КНР; між глобалізаційними тенденціями розвитку вищої освіти та національною специфікою освітньої системи України, що потребує виваженого підходу до запозичення й адаптації зарубіжного досвіду, зокрема китайських моделей управління освітою.

Отже, з урахуванням наукової, соціальної та практичної значущості порушеної проблематики, тема дисертації **У Яньчана** «Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР» є актуальною, своєчасною, обґрунтованою та такою, що відповідає сучасним запитам педагогічної науки.

Сутність обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукова вірогідність положень, висновків і рекомендацій, представлених у дисертації **У Яньчана**, забезпечується застосуванням цілісної та внутрішньо узгодженої методологічної системи, адекватної меті й завданням дослідження, а також специфіці його об'єкта й предмета. У роботі органічно поєднано мотиваційний, позитивно-психоедукаційний, підприємницький, міжнародний та ідейно-політичний підходи, що дало змогу комплексно розкрити особливості управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР.

Комплекс використаних теоретичних, порівняльно-аналітичних і прогностичних методів, а також методів класифікації, систематизації та концептуального моделювання є достатнім, методично обґрунтованим і логічно вмотивованим. Теоретичні методи сприяли уточненню понятійно-категоріального апарату дослідження, аналізу еволюції форм і методів управління освітою у вищих політехнічних коледжах КНР, а також розкриттю сутності та специфіки управління освітнім процесом підготовки майбутніх спеціалістів. Порівняльно-аналітичний метод застосовано для зіставлення моделей управління у вищих політехнічних коледжах КНР та у закладах фахової передвищої і вищої освіти України, а також для аналізу цифрових, гнучких і поведінкових підходів до управління в обох країнах, виявлення розбіжностей між теоретичними положеннями та практичними управлінськими кейсами.

Джерельна база дисертації є репрезентативною та охоплює сучасні вітчизняні й зарубіжні наукові праці, нормативно-правові акти, матеріали з проблем управління якістю освітніх послуг у закладах вищої освіти, професійної освіти, державного регулювання освітньої сфери, цифровізації освітнього процесу тощо. Аналіз літератури здійснено системно,

з урахуванням міждисциплінарного характеру проблеми, що свідчить про належний рівень теоретичної підготовки здобувача та обґрунтованість його наукової позиції.

Науковий апарат дисертації вибудовано коректно: чітко визначено об'єкт, предмет, мету й завдання дослідження, сформульовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Авторські положення щодо сучасних тенденцій управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, уточнення сутності відповідного поняття, а також структури синергійно-інтегрованої моделі управління мають належне теоретичне підґрунтя та логічно випливають із проведеного аналізу й результатів дослідної роботи.

Достовірність основних положень дисертації підтверджується методологічною обґрунтованістю вихідних концептів, цілісністю наукового задуму, використанням адекватних методів дослідження, успішним упровадженням результатів у освітній процес, а також їх апробацією у наукових публікаціях і виступах на науково-практичних конференціях.

Структура, логіка та послідовність викладення дисертації. Структурна побудова дисертації є науково виваженою, внутрішньо логічною та повністю узгодженою з метою і завданнями дослідження. Дисертація включає анотації українською й англійською мовами, вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. Така структура забезпечує цілісність наукового пошуку та логічну послідовність переходу від теоретичного осмислення проблематики до порівняльного аналізу сучасного стану управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР і в закладах фахової передвищої та вищої освіти України, а також до розроблення рекомендацій щодо впровадження конструктивного китайського досвіду в українську освітню практику.

Анотації українською та англійською мовами повно і ґрунтовно відображають зміст дисертації, її концептуальні засади, наукову новизну, практичну значущість, основні результати та ключові поняття. Вони дають змогу сформулювати цілісне уявлення про логіку дослідження, авторський задум та внесок здобувача у вирішення актуальної проблеми професійної освіти.

У **вступі** дисертації аргументовано обґрунтовано актуальність обраної теми, чітко визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, схарактеризовано методологічні підходи й методи наукового пошуку, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів, а також наведено інформацію про апробацію та публікаційну активність здобувача. Зміст вступу свідчить про високий рівень наукового планування дисертації та її відповідність вимогам, що висуваються до кваліфікаційних наукових досліджень.

У першому розділі **«Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР як організаційно-педагогічна проблема»** здійснено комплексний аналіз сучасних тенденцій управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Автор переконливо доводить, що такі тенденції, як стратегічна спрямованість, диверсифікація, цифровізація, компетентнізація та контрольованість, істотно впливають на зовнішні й внутрішні, вертикальні та горизонтальні механізми управління освітою майбутніх спеціалістів у зазначених закладах, забезпечуючи реалізацію широкого спектра управлінських функцій.

Вагомою є також характеристика нормативно-правових джерел, що регламентують дотримання сучасних тенденцій управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, зокрема з урахуванням їх ієрархічної побудови (кодекси, закони, розпорядження, положення, правила, концепції, програми, плани розвитку тощо). Зазначено, що чинна нормативно-правова база на рівні управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР сприяє дотриманню принципів академічної доброчесності у закладах вищої освіти, формуванню цифровізованої компетентності викладачів і розвитку академічної мобільності. Легалізація та стандартизація системи управління освітою здобувачів вищої освіти створює умови для захисту їхніх прав та інтересів, підвищення рівня управління й покращення якості функціонування закладів вищої освіти.

У розділі ґрунтовно розкрито сутність понять «освіта», «система освіти», «вища освіта у КНР», «управління освітою», «управління вищою освітою у КНР», «вищі політехнічні коледжі КНР», «майбутні спеціалісти у вищих політехнічних коледжах» тощо. Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР визначено як інтегровану систему планування, організації, мотивування, керування та контролю якості підготовки здобувачів вищої освіти певної спеціальності, зміст якої регламентується академічною програмою спеціалізованих вищих професійних коледжів, орієнтованих на формування практичних компетентностей.

Загалом перший розділ дисертації характеризується теоретичною цілісністю, логічною послідовністю викладу, міждисциплінарною спрямованістю та методологічною виваженістю, створюючи надійне підґрунтя для подальшого аналізу досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР.

У другому розділі **«Досвід управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР»** узагальнено основні моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, виокремлено етапи трансформації системи управління освітою, проаналізовано досвід використання цифрових освітніх платформ в управлінні освітнім процесом у вищих професійних коледжах КНР, а також охарактеризовано структуру та компоненти синергійно-інтегрованої моделі управління освітою майбутніх спеціалістів.

Схвальної оцінки заслуговує запропонована автором номенклатура критеріїв узагальнення даних щодо використання цифрових освітніх платформ в управлінні освітою студентів у вищих професійних коледжах КНР, а саме: функції управління освітою, що реалізуються; методи управління освітою майбутніх спеціалістів, що застосовуються; результати впровадження.

Важливим науковим здобутком другого розділу є узагальнення сучасного досвіду цифровізації та впровадження гнучких моделей управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Наголошено, що комплексна синергія цифрової трансформації, цифрових адміністративних та освітніх платформ, гнучкого управління й поведінкового підходу забезпечує функціонування багаторівневої системи управління освітою майбутніх спеціалістів.

Виокремлення етапів трансформації управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР дало змогу системно простежити процес удосконалення організаційних форм управління та поступову еволюцію методів управлінського впливу – від адміністративно-директивних до регуляторно-координаційних, інформаційно-аналітичних, економічних і стратегічних.

Цінним для порівняльного аналізу є узагальнення досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів на прикладі Піндіншаньського вищого політехнічного коледжу, Хенанського транспортного професійно-технічного коледжу, Хенанського промислового професійно-технічного коледжу та Хенанського вищого політехнічного коледжу. Автор обґрунтовано акцентує увагу на перевагах і недоліках окремих компонентів моделі управління освітою.

Здійснений аналіз підвищує доказовість дослідження, оскільки дав змогу охарактеризувати структуру й компоненти синергійно-інтегрованої моделі управління освітою майбутніх спеціалістів, виокремити чотири рівні системи управління (макро-, мезо-, мікро- та індивідуальний рівні) й визначити систему ефективного функціонування моделі, що включає формування регуляторного середовища, організаційне перепроєктування, технологічну інтеграцію (цифровізацію), управління результативністю освіти, розвиток партнерських механізмів, підтримку індивідуальних освітніх траєкторій, розвиток управлінського потенціалу, моніторинг і зворотний зв'язок.

У третьому розділі **«Використання китайського досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів в Україні»** здійснено порівняльний аналіз сучасного стану управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та в закладах фахової передвищої й вищої освіти України, а також розроблено рекомендації щодо використання конструктивного китайського досвіду в українському освітньому середовищі.

Заслугує на окрему увагу здійснене автором визначення критеріїв ефективності управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України, до яких зараховано нормативно-правове регулювання, функціональну спрямованість освіти, її соціально-економічну роль, стратегічну орієнтацію управління освітнім процесом, поєднання централізації та автономії, орієнтацію на забезпечення якості освіти, цифровізацію управління й освітнього процесу, міжнародну інтеграцію, відповідність потребам ринку праці, а також адаптивність управління освітою майбутніх спеціалістів.

Науково та практично значущими є також обґрунтовані автором критерії впровадження у закладах фахової передвищої та вищої освіти України досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, зокрема тенденційність, нормативність, функціональність, цифровізація, локальність і рівень їх адаптованості до сучасного українського освітнього ландшафту.

У процесі розроблення рекомендацій щодо використання конструктивного досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР у закладах фахової передвищої та вищої освіти України автором виокремлено сім пріоритетних напрямів впровадження китайського досвіду в національну освітню практику. До них зараховано: формування стратегічних підходів до управління та кодифікацію нормативно-правової бази; забезпечення збалансованої автономії закладів освіти; цифровізацію управлінських процесів на основі власних освітніх платформ; розвиток дуальної освіти як системної інтеграції освітнього процесу з виробничою діяльністю; компетентісну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації керівних кадрів із застосуванням позитивно-психоедукаційного підходу; підвищення пріоритетності якості освіти шляхом посилення механізмів контролю; забезпечення адаптивності управління та розвитку міжнародної інтеграції.

Вагомими, на нашу думку, є також окреслені автором проблеми й обмеження впровадження китайського досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України, що свідчить про критичний і виважений підхід до можливостей його адаптації в національному освітньому середовищі.

Загальні висновки дисертації логічно узагальнюють результати здійсненого порівняльного аналізу, повністю відповідають поставленій меті та визначеним завданням, відображають наукову новизну, а також теоретичне й практичне значення отриманих результатів.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх використання. Наукова новизна дисертації У Яньчан полягає в тому, що виокремлено й систематизовано нормативно-правове забезпечення, сучасні тенденції (стратегічність, диверсифікація, цифровізація, компетентнізація, контрольованість) та етапи трансформації управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних закладах КНР; обґрунтовано структуру синергійно-інтегрованої моделі управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР і визначено рівні управління освітою (макро-, мезо-, мікро- та індивідуальний); узагальнено досвід цифровізації та впровадження гнучких моделей управління освітою майбутніх здобувачів у вищих професійних коледжах КНР; здійснено порівняльний аналіз сучасного стану управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та у закладах фахової передвищої й вищої освіти України; обґрунтовано сучасні критерії ефективності управління освітою майбутніх спеціалістів в Україні та розроблено практичні засади адаптації китайського досвіду до сучасних управлінських тенденцій у вітчизняній освіті.

Уточнено сутність понять «освіта», «система освіти», «вища освіта у КНР», «управління освітою», «управління вищою освітою у КНР», «вищі політехнічні коледжі КНР», «майбутні спеціалісти у вищих політехнічних коледжах», а також поняття «управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР». Удосконалено зміст, форми та методи управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України з урахуванням китайського досвіду. Подальшого розвитку набули підходи до управління освітою майбутніх спеціалістів у вітчизняних закладах освіти.

Практична значущість результатів дослідження полягає в можливості використання узагальнених тенденцій, методичного забезпечення процесу управління освітою майбутніх

спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та сформульованих рекомендацій щодо ефективного функціонування відповідної моделі управління на різних рівнях вищої освіти України.

Узагальнена синергійно-інтегрована модель управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР і методика моніторингу її ефективності можуть бути використані для вдосконалення управління освітою майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України. Отримані результати також доцільно застосовувати під час оновлення освітніх програм «Управління навчальним закладом» та окремих освітніх компонентів зі спеціальності D3 «Менеджмент», а також у процесі підготовки курсів підвищення кваліфікації управлінських кадрів сфери фахової передвищої та вищої освіти.

Повнота викладення матеріалів дисертації в наукових публікаціях автора. Основні положення й результати дисертації достатньо повно відображено в наукових працях здобувача. Результати дослідження представлено у статті у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, 3 статтях у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 4 тезах наукових доповідей.

У наукових публікаціях послідовно висвітлено ключові аспекти дисертації, зокрема актуальні тенденції управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах Китаю, аналіз нормативно-правових засад управління освітою у вищих політехнічних коледжах КНР, реалізацію контрольної функції в управлінні освітою майбутніх спеціалістів, а також управлінські ресурси в освіті майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та України в порівняльному аспекті.

Зміст опублікованих наукових праць узгоджується з логікою дисертації, відповідає його меті й завданням, підтверджує належний рівень апробації отриманих результатів і засвідчує самостійність наукового пошуку здобувача.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, котрі подано автором для публічного захисту. При детальному розгляді дисертації порушень академічної доброчесності не виявлено.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Схвалюючи стратегію і тактику наукового пошуку дисертанта, у порядку наукової дискусії вважаємо за доцільне висловити окремі міркування:

1. Емпірична база другого розділу містить аналіз практик застосування цифрових освітніх платформ в управлінні освітою студентів у шести вищих професійних коледжах КНР, однак у фінальних порівняльних характеристиках детально описуються чотири заклади, причому три з них представлені виключно однією провінцією – Хенань (Хенанського транспортного професійно-технічного коледжу, Хенанського промислового професійно-технічного коледжу, Хенанського вищого політехнічного коледжу). Чи можна вважати досвід однієї провінції репрезентативним для висновків у масштабах усієї КНР?

2. Автор використовує поняття «синергійно-інтегрована модель управління», де синергійно-інтеграційність визначається як «саморозвиток кожного компонента вказаної системи у логічній інтеграції». Чи не є таке формулювання тавтологічним, адже будь-яка інтегрована система за замовчуванням передбачає синергетичний ефект взаємодії елементів?

3. Автор виявив приховане обмеження китайського досвіду: «надмірна галузева спеціалізація обмежує кар'єру та міжнародну мобільність випускників КНР». Водночас серед пріоритетів України названо євроінтеграцію. Викликає сумнів пропозиція запозичення елементів системи, що суперечить принципам мобільності та гнучкості Європейського простору вищої освіти (ЄПВО)?

4. Одним із 7 пріоритетних напрямів впровадження в Україні китайського досвіду управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах названо «дуальну освіту як системну інтеграцію з виробництвом» за китайським зразком. Проте в Китаї коледжі взаємодіють із гігантськими стабільними корпораціями за потужної фінансової підтримки держави. В Україні ж бізнес (особливо будівельний та автомобільний транспорт) перебуває у глибокій кризі з причини безпекових факторів. Чи враховано цей економічний контекст?

Висловлені зауваження і побажання мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження. Вони викликані інтересом до цього дослідження, новизною та актуальністю окреслених у дисертації питань і свідчать про творчий характер роботи та спроби вирішення теоретично складних і практично важливих проблем сучасної педагогічної науки.

Загальний висновок. Дисертація У Яньчан на тему: «Управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР» є самостійною, завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне й практичне значення для розвитку освіти, зокрема управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах.

За актуальністю, змістом, ступенем обґрунтованості наукових положень, достовірністю результатів, науковою новизною, практичним значенням, повнотою апробації та оприлюднення основних положень дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор У Яньчан заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Рецензент професор кафедри соціальної роботи та реабілітації Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор педагогічних наук, професор Ніна ТВЕРЕЗОВСЬКА